

בתי המשפט

עא 001958/05	בית משפט מחוזי חיפה
	בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים
בפני כבוד השופטים: ש' וסרקרוג, יי כהן, ר' שפירא	
08/02/2007	

1. מרי אבו**2. עמרם אבו****המעוררים**

ע"י ב"כ עו"ד גב' נאורה סידי

נגד**1. אריה חברה לביטוח בע"מ**

ע"י ב"כ עו"ד עדי מיכלין

2. ציון חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד ע' רוטמן

המשיבים

לפסק-דין בשלום (2005-01-30): [תא 19742/01 ציון חב' לביטוח נ' אבו עמרם](#) שופטים: מנחם רניאל עו"ד: רוטמן ערן, סידי נאורה

מיני-רציו:

* ביטוח – ביטוח רכב – פירוש הפוליסה

* ביטוח – ביטוח רכב – ביטוח מקיף

* ביטוח – ביטוח רכב – חבות מבטח כלפי צד שלישי

* תעבורה – רישוי – רישיון נהיגה

האם חברת ביטוח, שהפיקה פוליסה לביטוח מקיף לרכב פרטי או ביטוח אחריות כלפי צד שלישי, מופטרת מאחריותה בשל כך שהנהג הפר את החובה לנהוג כשלצידו נהג מלווה, לפי סעיף 1א12 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א – 1961. בית-משפט השלום נתן תשובה חיובית לכך בסברו, כי על רקע מטרותיו הסוציאליות של חוק הפיצויים, הלכת ספיאשוילי (ע"א 8183/01) אינה חלה על עניינו של המערער. שכן, עניינה בפיצוי עבור נזקי גוף שנגרמו לנהגת. ולפיכך, לאחר שקבע אחריותו של המערער 2 לתאונה (נזקי רכוש), דחה את ההודעה לצד שלישי ששלח לחברת הביטוח, ומכאן ערער זה.

בית-המשפט המחוזי קיבל את ערעורו של המערער 2 בדעת רוב (השופטים כהן ושפירא כנגד דעתה החולקת של אב"ד השופטת וסרקרוג) מן הטעם הבא:

בהלכת ספיאשוילי שעסקה אף היא בנהגת שנהגה ללא ליווי, נקבע כי ההגבלה בפקודת התעבורה, המתנה את תוקף רישיונו של נהג חדש בנהיגה לצד מלווה, אינה נוגעת לממדיו הפיזיים של הרכב אשר משליכים על דרגת רישיון הנהיגה הנדרשת לצורך נהיגה בו לפי תקנות התעבורה. על רקע פוליסת הביטוח שהייתה קיימת באותו מקרה, נקבע כי יש לפרש את תניית הרישיון בפוליסת הביטוח מתוך מגמה ליצור התאמה בינה לבין הוראת סעיף 7(3) לחוק הפל"ד ולפיכך נקבע, כי הכיסוי הביטוחי של הפוליסה הנדונה חל על המקרה הנדון.

השופט י' כהן: השאלה האם לפלוני היה רישיון נהיגה אם לאו היא שאלה שיש להכריע בה במישור הטכני. ואין מקום לכרוך את פתרון השאלה בשיקולים סוציאליים ואחרים או במגמות פרשניות אחרות. דינו של מי שנהג בהפרת חובת הליווי לעניין סעיף 7(3) לחוק הפיזיים, יהיה זהה לדינו של מי שנהג בהפרת חובת הליווי לעניין נזקי הרכוש שנגרמו. המדיניות השיפוטית הראויה, צריכה לשאוף להתאמה בין הפרשנויות השונות היכולות להינתן למצב עובדתי זהה, בזיקה לתחומי המשפט השונים. ולפיכך טעמיה של הלכת ספיאשוילי יפים אף לעניינו וההלכה שנקבעה מחייבת אף לעניין שלפנינו. המערער החזיק ברישיון נהיגה לסוג הרכב בו נהג, וכשם שיש לראות כמי שנהג ברישיון נהיגה לצורך חוק הפיזיים כך יש לראותו כמי שנהג ברישיון נהיגה לצורך פוליסת הביטוח שהפיקה חברת אריה ומכאן שיש לקבל את ערעורו. הש' שפירא מוסיף כי תכליתו של האיסור צריכה לבוא לידי ביטוי במסגרת הפלילית, ואינה צריכה להשפיע על תוקפו של ההסדר הביטוחי.

סגנית הנשיאה, השופטת ש' וסרקרוג (אב"ד) מציעה לדחות את הערעור בדעת מיעוט: לגישה, בשל התכליות השונות העומדות בבסיס דיני הנזיקין (הרתעה) והפל"ד (סוציאלי) יש מקום ליתן משמעות שונה למערכת העובדתית של נהיגת נהג חדש ללא מלווה, בניגוד להוראות פקודת התעבורה כשמדובר בהשלכות המשפטיות הנוגעות לחוק הפיזיים וזאת לעומת ההשלכות הנוגעות לפקודת הנזיקין לעניין נזקי רכוש, וזאת בין היתר כשמדובר, כבמקרה זה לעניין תקפות הרישיון, המותנה בתנאים. השופטת מוסיפה כי בשונה מהחובה לעניין נזקי גוף בהקשר לחוק הפיזיים, אין חובה סטאטוטורית להוציא פוליסה לנזקי רכוש וככל שהיא קיימת, היא קיימת מכוח על-פי עקרונות של דיני החוזים. הגם שחוק חוזה ביטוח, בעיקרו בא להגן על המבוטח, אין הוא צריך להתפרש כמאפשר למבוטח להפר חובות שבחוק המוטלות עליו, ולעניינו – פקודת התעבורה, המבהירה את כלל תנאי הרישוי. יש לראות בדרישת המלווה בתקופת הראשונה לקבלת רישיון הנהיגה תנאי לתוקפו של הרישיון, תנאי שהפרתו מאיינת את פוליסת הביטוח לעניין נזקי רכוש. כל זאת, כאמור, בשונה מפיצוי בגין נזקי גוף, המוסדר באופן מפורש בחוק הפיזיים – הסדר החורג מהעקרונות הכלליים של דיני הנזיקין.

פסק דין

השופט י' כהן

א. מבוא

1. ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט מר מ' רניאל) מתאריך 30.1.2005 בתיק אז' 19742/01.

פסק הדין ניתן לאחר שהצדדים הגיעו להסדר דינוני, לפיו ויתרו על חקירת העדים שתצהירי עדויותיהם הראשיות הוגשו לבית המשפט, מבלי להודות בנכונותם. הצדדים הגישו איפוא כתבי סיכומים לבית המשפט, ובית המשפט נתן את פסק הדין על יסוד התצהירים והסיכומים שהונחו לפניו.

2. השאלה העיקרית המתעוררת בדיון שלפנינו היא השאלה, האם חברת ביטוח, שהפיקה פוליסה לביטוח מקיף לרכב פרטי או ביטוח אחריות כלפי צד שלישי, מופטרת מאחריותה בשל כך שהנהג הפר את החובה לנהוג כשלצידו נהג מלווה, לפי סעיף 1א12 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א – 1961 (להלן – "פקודת התעבורה").

3. בבית המשפט קמא התבררה תביעת שיבוב, שהגישה המשיבה מס' 2 (להלן – "חברת ציון") נגד המערער מס' 2 (להלן – "המערער"), בגין נזקים שנגרמו בתאונה, שאירעה בשעת לילה בתאריך 17.11.2000. התאונה אירעה בעת שהמערער נהג במכונית פרטית, ובמהלך נסיעתו פגע במכונית חונה שהייתה מבוטחת על ידי חברת ציון.

חברת ציון שילמה תגמולי ביטוח לבעל המכונית, והגישה את תביעת השיבוב נגד המערער. המערער הודה בכך שנהג במכונית הפוגעת בעת התאונה, אך טען כי המכונית שנפגעה חנתה במרחק מה מהמדרכה וחסמה את נתיב נסיעתו. המערער הוסיף וטען, כי כאשר הבחין במכונית החונה עצר את מכוניתו עצירת חירום, אך מכוניתו החליקה ופגעה במכונית החונה, שכן הכביש היה רטוב לאחר גשם שירד זמן מה לפני כן.

לצד כתב ההגנה, בו פרש המערער את גרסתו, הגיש המערער הודעה לצד שלישי נגד המשיבה מס' 1 (להלן – "חברת אריה"). בהודעה לצד שלישי טען המערער, כי בשעת התאונה, נהיגתו במכונית הפוגעת הייתה מבוטחת על פי פוליסת ביטוח, לביטוח אחריות כלפי צד שלישי, שהפיקה חברת אריה.

4. חברת אריה כפרה בכיסוי הביטוחי, וטענה כי בשעת התאונה המערער היה נהג חדש, ועל כן היה חייב לנהוג כשלצדו יושב נהג מלווה, שכישרויו כנהג עונים לדרישות סעיף 1א12 לפקודת התעבורה. כיוון שהמערער לא נהג באותה עת כשלצדו נהג מלווה כאמור, הרי דינו כדין מי שנהג ללא רישיון נהיגה, דבר המפקיע את הכיסוי הביטוחי בזמן התאונה.

ב. פסק הדין שניתן על ידי בית המשפט קמא

5. בית המשפט קמא, לאחר שבחן את התצהירים שהונחו לפניו, קבע, כי המערער אחראי לתאונה. בית המשפט קמא הוסיף וקבע, כי המכונית שנפגעה לא חסמה את נתיב נסיעתו של המערער, ואף אם חסמה, כי אז היה על המערער להתמודד עם מכשול זה בדרך נהיגתו הרגילה. עוד הוסיף בית המשפט קמא וקבע, כי גם אם יקבל טענת המערער, שנהג במהירות של 50 קמ"ש, הרי נהיגה במהירות זו בכביש רטוב ללא תאורה, היא נהיגה לא זהירה.

בהתייחסו לטענת המערער, כי המכונית הנפגעת חנתה במקום אסור, קבע בית המשפט קמא כי לעובדה זו אין משמעות, שכן איסור החניה נועד להבטיח פניה ימנית בטוחה לרח' סמוך, ולכך לא הייתה כל נפקות לגבי המערער, שכן זה לא התכוון לפנות לאותה פניה אלא להמשיך בנסיעה ישרה.

על כן החליט בית המשפט קמא לחייב את המערער לשלם לחברת ציון סך 23,072 ₪, כערכו בתאריך 12.3.01.

6. בהתייחס להודעה לצד שלישי ששלח המערער לחברת אריה קבע בית המשפט קמא, כי המערער היה נהג חדש, ועל כן היה עליו לנהוג בליווי נהג מלווה, שגילו עולה על 24 שנים (לפי סעיף 1א12 לפקודת התעבורה). יצוין, כי לצד המערער ישבה ידידתו, שהמערער סבר כי גילה 24 שנים, אך גילה היה נמוך מ-24 שנים.

בית המשפט קמא קבע, כי הפרת חובת הנהיגה בליווי מלווה, מפקיעה את תוקף פוליסת הביטוח ופוטרת את המבטח מאחריותו. לדעת בית המשפט קמא, אילו ליד המערער היה יושב נהג מלווה מבוגר העונה לדרישות החוק, "סביר להניח שהוא היה אומר לו להפחית את מהירותו בכביש רטוב וחשוך, וכך הייתה נמנעת התאונה", וכן היה מופחת הסיכון של המבטח.

לפיכך סיכם בית המשפט קמא עניין זה וקבע:

"על כן, אני מפרש את הכיסוי הביטוחי לצורך ביטוח צד ג' כתלוי בקיום רישיון בר תוקף לפי תנאי הרישיון, ומאחר שלפי סעיף 12(ד) לפקודה תוקפו של הרישיון תלוי בליווי בעת נהיגה בתקופה שבה חלה חובת ליווי, הרי שבנסיבות הקיימות, התובע לא היה בעל רישיון לצורך ביטוח צד ג', ואין כיסוי ביטוחי."

7. בית המשפט קמא לא התעלם מההלכה שנקבעה בע"א 8183/01 **ספיאשוילי נ' מנורה**, פ"ד נ"ח(6) 106 (להלן – "**הלכת ספיאשוילי**"), אזכיר, כי בהלכת ספיאשוילי נקבע, שנהיגה בהפרת חובת הליווי, אינה שוללת זכאות הנהג שנפגע בתאונה לפיצויים בשל נזקי הגוף שנגרמו לו, ואינה פוטרת את המבטח מאחריות לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה – 1975 (להלן – "**חוק הפיצויים**").

ואולם, בית המשפט קמא איבחן את הלכת ספיאשוילי מעניינו של המערער שלפנינו, וקבע, כי בהלכת ספיאשוילי פורש סעיף בחוק הפיצויים (הוא סעיף 7(3) לחוק) ולפיו פורש חוזה הביטוח על רקע המטרות הסוציאליות העומדות בבסיס חוק הפיצויים. לעומת זאת, לדעת בית המשפט קמא, כאשר מדובר בנזקי רכוש שנגרמו על ידי נהג שהפר את חובת הליווי, לא קיימת המטרה הסוציאלית המתקיימת בפיצוי בגין נזקי גוף, ועל כן הדין החל על נזקי רכוש שנגרמו על ידי נהג שהפר את חובת הליווי, שונה מהדין החל על נזקי גוף שנגרמו עקב הפרת אותה חובה עצמה. לפיכך, לדעת בית המשפט קמא, יש לראות את המערער כמי שנהג ללא רישיון נהיגה, וכפועל יוצא מכך, מופטר המבטח מחבותו.

8. לאור דברים אלה דחה איפוא בית המשפט קמא את ההודעה לצד שלישי ששלח המערער לחברת אריה, ומכאן הערער שלפנינו.

ג. טענות הצדדים בערעור

9. לדעת ב"כ המערער, בית המשפט קמא שגה בקביעתו כי יש לראות את המערער כמי שנהג ללא רישיון נהיגה. ב"כ המערער טוענת, כי על פי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה, פרשנות המונח "רישיון נהיגה" בפוליסת הביטוח מחייבת קיומם של שני תנאים. התנאי האחד הוא, שלנהג יהיה רישיון נהיגה תקף לסוג הרכב אותו נהג, והתנאי השני הוא, שהנהיגה תהא בהתאם לתנאי הרישיון. ב"כ המערער גורסת, כי למערער היה רישיון נהיגה לסוג הרכב בו נהג, ועל כן יצא ידי חובתו לצורך פוליסת הביטוח גם אם מדובר בפוליסה לכיסוי נזקי רכוש.

על פי טענות ב"כ המערער, נהיגה ללא מלווה אינה משנה את העובדה, שהמערער נהג בסוג הרכב שהותר לו לנהוג על פי רישיון הנהיגה שלו, ועל כן, הפרת חובת הליווי אינה מפקיעה את תוקף פוליסת הביטוח.

10. לעומת טענות ב"כ המערער, טוען ב"כ חברת אריה, כי אין להתערב בהחלטת בית המשפט קמא. לדעת ב"כ חברת אריה, על פי פקודת התעבורה, חובה על אדם לנהוג בהתאם לתנאי רישיון הנהיגה שבידו, ומשלא קיים המערער את התנאי, המחייבו לנהוג בליווי מלווה, דינו כדין מי שנהג ללא רישיון נהיגה, ועל כן פטורה חברת אריה מחבותה.

ד. דיון

11. פוליסת הביטוח שהפיקה חברת אריה היא ה"פוליסה התקנית" לפי תקנה 1 לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו - 1986. בפוליסה קיים תנאי בפרק "תנאים כלליים לכל פרקי הפוליסה" (וראה גם סעיף 16 ל"פוליסה התקנית") הקובע כדברים הבאים:

"בני אדם הרשאים לנהוג ברכב

בני אדם הרשאים לנהוג ברכב יהיו אחד או יותר מהמפורטים להלן, כפי שפורש במפרט, ובתנאי שהם בעלי רישיון נהיגה בר תוקף בישראל לנהיגת כלי רכב מסוג הרכב המבוטח, או שהיו בעלי רישיון כאמור בתאריך כלשהו במשך 24 חדשים שקדמו לנהיגה ברכב ולא נפסלו מלקבל או מלהחזיק רישיון כזה על פי הוראות חיקוק, פסק דין, החלטת בית משפט או רשות מוסמכת אחרת:

- (1) המבוטח;
- (2) אדם ששמו נקוב במפרט;
- (3) אדם הנוהג לפי הוראת המבוטח או ברשותו;
- (4) אדם הנמצא בשירות המבוטח ונוהג לפי הוראתו או ברשותו;
- (5) אדם הנוהג ברשות המבוטח ובלווית אדם מהמנויים בפסקאות (1) עד (4) לעיל;
- (6) אדם חסר רישיון נהיגה כמצוין בראש הסעיף, בתנאי שהוא מלווה בידי מורה נהיגה מוסמך בעל רישיון להוראת נהיגה או בעת מבחן נהיגה רשמי מטעם משרד התחבורה, בתנאי שהאדם מלווה בבוחן מטעם משרד התחבורה.

השאלה הנשאלת היא, האם נהיגה בהפרת חובת הליווי, כמוה כנהיגה ללא רישיון נהיגה, ונראה לכאורה כי התשובה לשאלה זו היא תשובה חיובית. הטעם לכך הוא, שבסעיף 12א(ב) לפקודת התעבורה, נקבע:

"לא ינהג נוהג חדש ברכב מנועי, למעט אופנוע, טרקטור וטרקטורון, בשלושת החודשים הראשונים מיום שניתן לו רישיון נהיגה, אלא אם כן יושב, במושב שלצדו, מלווה."

הדיבור "לא ינהג נוהג חדש ברכב מנועי .... אלא אם כן יושב במושב שלצדו מלווה", כמוהו כהגבלה שהמחוקק הטיל על רישיון הנהיגה של הנהג. הגבלה זו משמעותה, שאם אדם נוהג

ברכב מנועי ללא נהג מלווה העונה לדרישות פקודת התעבורה, הרי שלכאורה נוהג הוא ללא רישיון נהיגה.

דא עקא, שפרשנות זאת, אשר התקבלה על דעתו של בית המשפט קמא, והתואמת את טענות ב"כ חברת אריה, אינה מתיישבת עם הלכת ספיאשוילי.

12. בהלכת ספיאשוילי התעוררה השאלה, האם הפרת חובת הליווי מחילה על הנהג את הוראת סעיף 37(3) לחוק הפיצויים. כידוע, סעיף 37(3) לחוק הפיצויים, קובע כדברים הבאים:

"נפגעים אלה אינם זכאים לפיצויים לפי חוק זה: ... (3) מי שנהג ברכב כשאין לו רישיון לנהוג בו, למעט רישיון שפקע מחמת אי-תשלום אגרה;"

גם בפרשת ספיאשוילי, נשאלה השאלה האם יש לראות את הנהגת, שנפגעה בתאונה שאירעה בעת שהיא נהגה בהפרת חובת הליווי, כמי שנהגה ללא רישיון נהיגה. בית המשפט העליון (במותב בן 7 שופטים, ופה אחד), בחן את הסוגיה על רקע פסק הדין שניתן בדנ"א 10017/02 קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נח(5) 639 (שם הופרה חובת הנהג לנהוג ברכב בו מותקן הגה כח), ובהסתמך על פסק דין זה קבע בהלכת ספיאשוילי, כי ההגבלה בפקודת התעבורה, המתנה את תוקף רישיונו של נהג חדש בנהיגה לצד מלווה, אינה נוגעת לממדיו הפיזיים של הרכב אשר משליכים על דרגת רישיון הנהיגה הנדרשת לצורך נהיגה בו לפי תקנות התעבורה. בלשונו של בית המשפט העליון (מפי כב' השופט ת' אור), נקבע (בעמ' 112):

"אכן, לפי דיני התעבורה, תוקף הרישיון של נהג חדש מותנה בליווי בעת הנהיגה. נהג חדש שמפר הגבלה זו חושף עצמו לסנקציות שמטילה עליו בעניין זה פקודת התעבורה, אולם מבחינת חוק הפיצויים, אין הוא נחשב כמי שנהג ללא רישיון, שכן הוא מחזיק ברישיון לסוג הרכב שבו נהג. לשון אחר, ההגבלה בנוגע לדרישת הליווי אינה נוגעת לממדיו הפיזיים של הרכב אשר משליכים על דרגת רישיון הנדרשת לצורך נהיגה בו לפי תקנות התעבורה. לאור זאת סעיף 37(3) לחוק אינו חל על המקרה דנן, והמערערת זכאית לפיצויים לפי החוק."

(ההדגשה לא במקור – י"כ)

13. בית המשפט העליון בחן את הסוגיה שהתעוררה בהלכת ספיאשוילי אף על רקע פוליסת הביטוח שהייתה קיימת באותו מקרה, וקבע (מפי כב' השופט ת' אור, בעמ' 113):

"תחולת הפוליסה שכיסתה את הנהיגה ברכב במקרה הנדון אינה חלה על "מי שאינו זכאי לפיצויים מכוח הוראות חוק נפגעי תאונות בדבר הגבלת הזכאות לפיצויים". כפי שהובהר לעיל, המערערת זכאית לפיצויים על-פי החוק, ועל-כן אין בהגבלה זו כדי להסיר את הכיסוי הביטוחי מהמקרה הנדון.

תחולת הפוליסה הוגבלה גם מכוח תעודת הביטוח למי ש"הינו בעל רישיון בר תוקף בישראל לנהיגת כלי רכב מסוג כלי הרכב הנקוב בתעודה...". בית-המשפט המחוזי סבר כי נהיגתה של המערערת ללא מלווה משמעותה שרישיון הנהיגה שלה אינו בתוקף לנהוג ב"סוג הרכב", לפיכך דעתנו הייתה כי מצבה של המערערת אינו שונה ממצב של נהג ללא רישיון כלל, שלא עבר מבחן רישוי (פיסקה 4 לפסק-הדין). **אין בידי לקבל גישה זו. פרשנות זו אינה מתיישבת עם נוסחה המילולי של התניה, שלפיה על המערערת להיות בעלת רישיון לנהיגת כלי הרכב מסוג כלי הרכב הנקוב בתעודה. כאמור, המערערת החזיקה ברישיון לנהוג בסוג הרכב שבו נהגה, כמו כן, כפי שהובהר ברע"א 9121/00 לוי נ' "מנורה" חברה לביטוח בע"מ [3], בעמ' 362-361, ועל כך חזר בית-המשפט בדנ"א 10017/02, 6971/03 הנ"ל [2], בעמ' 661-660, יש לפרש את תניית הרישיון בפוליסת הביטוח מתוך מגמה ליצור התאמה בינה לבין הוראת סעיף (3) לחוק. לפיכך דעתי היא כי הכיסוי הביטוחי של הפוליסה הנדונה חל על המקרה הנדון."**

(ההדגשה לא במקור – י"כ)

14. בית המשפט קמא סבר, כי על רקע מטרותיו הסוציאליות של חוק הפיצויים, הלכת ספיאשוילי אינה חלה על ענייניו של המערער שלפנינו שכן עניינה בפיצוי עבור נזקי גוף שנגרמו לנהגת. ואולם, אינני סבור כי יש מקום לקבל אבחנה זאת.

השאלה האם לפלוני היה רישיון נהיגה אם לאו היא שאלה שיש להכריע בה במישור הטכני. אין לדעתי מקום לכרוך את פתרון השאלה בשיקולים סוציאליים ואחרים או במגמות פרשניות אחרות, שכן אנשים שונים עשויים לפרש הוראות חוק שונות בדרכים שונות, ובכך ליצור אי וודאות. אי הוודאות תיווצר משום שלפי פרשנותו של האחד לנהג יש רישיון נהיגה ולפי פרשנותו של האחר לנהג אין רישיון נהיגה. לטעמי, אף בית המשפט העליון בהלכת ספיאשוילי לא בחן את הסוגיה על רקע מטרותיו הסוציאליות של חוק הפיצויים

אלא בדק, האם התניה ברישיון הנהיגה, המחייבת נהיגה בליווי מלווה, נוגעת לסוג הרכב בו נהגה הנפגעת ולמימדיו הפיזיים.

יתרה מזאת, מתקשה אני לקבל קביעותיו של בית המשפט קמא מהטעם שהן מביאות לתוצאה לא טובה מבחינת המדיניות השיפוטית. מפסק הדין של בית המשפט קמא יוצא, כי נהג שנהג במכוניתו תוך הפרת חובת הליווי לא ייחשב כמי שנהג ללא רישיון נהיגה לצורך חוק הפיצויים (שהרי זו היא הלכת ספיאשוילי), אך ייחשב כמי שנהג ללא רישיון נהיגה לעניין נזקי הרכוש שנגרמו לו.

המדיניות השיפוטית הראויה, צריכה לשאוף להתאמה בין הפרשנויות השונות היכולות להינתן למצב עובדתי זהה, בזיקה לתחומי המשפט השונים. אמנם, לעיתים לא תמצא התאמה שכזו, אך המקרה שלפנינו אינו נמנה על מקרים אלה, ויש לקבוע, כי דינו של מי שנהג בהפרת חובת הליווי לעניין סעיף 37(3) לחוק הפיצויים, יהיה זהה לדינו של מי שנהג בהפרת חובת הליווי לעניין נזקי הרכוש שנגרמו.

15. הגם שבהלכת ספיאשוילי התייחס בית המשפט העליון להוראת סעיף 37(3) לחוק הפיצויים, אינני סבור שטעמיו הסוציאליים של חוק הפיצויים מצדיקים מתן פרשנות אחרת לעניינו של המערער שלפנינו. המערער החזיק ברישיון נהיגה לסוג הרכב בו נהג, וכשם שיש לראות כמי שנהג ברישיון נהיגה לצורך חוק הפיצויים כך יש לראותו כמי שנהג ברישיון נהיגה לצורך פוליסת הביטוח שהפיקה חברת אריה.

במילים אחרות, טעמיה של הלכת ספיאשוילי יפים אף לעניינו של המערער שלפנינו, ההלכה שנקבעה מחייבת אף לעניין שלפנינו, והקביעות שניתנו ביחס למצב המשפטי שנוצר כאשר הנהגת בפרשת ספיאשוילי הפרה את חובת הליווי, יפות אף לעניינו של המערער שהפר את חובת הליווי.

ה. ערעור המערערת מס' 1

16. המערערת מס' 1 מלינה בהודעת הערעור על כך, שבית המשפט קמא מחק את התביעה נגדה במקום בו היה עליו לדחותה, ועוד מלינה היא על כך, שלא נפסקו לזכותה הוצאות משפט, אשר נגרמו לה "עקב גרירתה להליכים משפטיים אשר אינם נוגעים לה".

מבלי להיכנס לשאלה, האם החמיצה המערערת המועד לערעור, שקלתי טענותיה לגופן, והנני סבור כי אין מקום להתערב בהחלטת בית המשפט קמא, ואף אינני סבור כי יש להתערב בהחלטת בית המשפט קמא שלא לפסוק לזכותה הוצאות.

ו. סיכום

16. לפיכך, אציע לחברי למושב כדלקמן:

- (א) ערעור המערערת מס' 1 (מרי אבו) יידחה.
- (ב) ערעור המערער מס' 2 (עמרם אבו) יתקבל, והמשיבה מס' 1 (אריה חברה לביטוח בע"מ) תחויב לשפות את המערער בגין כל תשלום שחויב לשלם למשיבה מס' 2 (ציון חברה לביטוח בע"מ) על פי פסק דינו של בית המשפט קמא.
- (ג) בהתחשב בכך שהדיון התעורר בעקבות הפרת המערער חובה חוקית שהוטלה עליו, אציע לחברי שלא לעשות צו להוצאות, וכל צד ישא בהוצאותיו.

י' כהן, שופט

סגנית הנשיאה, השופטת ש' וסרקרוג (אב"ד):

1. לצערי, אין אני יכולה להסכים לפסק דינו של חברי כבוד השופט יצחק כהן. לדעתי, יש לאשר את פסק הדין של בית משפט קמא ולדחות את הערעור.
2. השאלה היא, אם הפרת חובת הליווי של "נוהג חדש", לפי סעיף 1א12 לפקודת התעבורה, האוסר על נהיגה של "נוהג חדש" ללא מלווה, שהוגבל במועד הרלוונטי לחדשיים ימים, מיום מתן רישיון הנהיגה – שלכל הדעות היא עבירת תעבורה – מהווה הפרה של תנאי מתנאי הרישיון, אשר יש בה כדי לאיין את תוקף הרישיון, לצורך פיצוי נזק רכוש, בעילה בנזיקין, על פי פקודת הנזיקין.
- לדעתי, בשונה מבחינת השאלה, ככל שהיא נוגעת לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה- 1965 (להלן: חוק הפיצויים), התשובה היא חיובית, וזאת כאמור, ככל שמדובר בעילה על פי פקודת הנזיקין, המתמקדת לעניין זה, בנזקי רכוש.
- שאלת הכיסוי הביטוחי לאור הפרת חובת הליווי מצד המערער יש לבחון בשני מישורים: האחד, תוך בחינת תכלית דיני הנזיקין והוראות החוק הרלוונטיות לרבות המדיניות המשפטית הראויה; והאחר, במישור החוזי שבין הצדדים, לגבי הפוליסה שהוצאה ותנאיה.

תכלית דיני הנזיקין והמדיניות המשפטית הראויה:

3. אכן, שאלת מהותו של התנאי, ככל שהוא נוגע לתוקפו של רישיון הנהיגה בהקשר לחוק הפיזיזים, על רקע פרשנותו של סעיף 7(3) לאותו חוק נבחנה על ידי בית המשפט העליון. בית המשפט עמד על ההבחנה בין הפרת תנאים ברישיון הנוגעים למימדים הפיזיים האינהרנטיים של הרכב, לבין הפרתם של תנאים אחרים שאינם מתייחסים למאפיינים הפיזיים של הרכב. בעוד שבמקרה הראשון, יהיה בהפרות כדי לאיין את רישיון הנהיגה, ולשלול את הפיצוי האמור, הרי שלגבי סוג התנאים האחרון שאינם מתייחסים למאפיינים הפיזיים של הרכב – לא יהיה בהפרתם כדי לאיין את רישיון הנהיגה, ככל שהדבר נוגע לשלילת זכאותו של הנהג לפיצוי, לפי סעיף 7(3) לחוק הפיזיזים. **(הלכת גרינברג, דנ"א 10017/02, גרינברג נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נח(5) 639 (להלן: פס"ד גרינברג) וכן הלכת ספיאשווילי (ע"א 8183/01 ספיאשווילי נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נח(6) 106, (להלן: פס"ד ספיאשווילי)).**

על בסיס האמור קבע חברי כב' השופט כהן כי גם במקרה בתיק שבפנינו לא תחשב נסיעה של נוהג חדש ללא מלווה, בניגוד להוראות פקודת התעבורה, כנהיגה ללא רישיון וזאת על רקע מדיניות שיפוטית ראויה לשיטתו, ולפיה יש לשאוף להתאמה בפרשנויות שונות בתחומי משפט שונים לאותו מצב עובדתי.

4. כאמור, אין אני יכולה להסכים לקביעה זו באשר אני סבורה, כפי שפסק בית משפט קמא, וכפי שביקשו לטעון בפירוט יתר המשיבים, כי יש להבחין בין ההלכות שנקבעו, בעניין זה, בהקשר לפרשנות חוק הפיזיזים, על התכלית הסוציאלית הייחודית לחוק זה, ובהיותו הסדר חריג לרציונלים שבסיס דיני הנזיקין, ובייחוד תוך התייחסות לסעיף 7(3) של החוק שהוא בבחינת חריג לעקרונות היסוד של חוק הפיזיזים עצמו, וכחריג יש לפרשו על דרך הצמצום; כל זאת תוך הבחנה מעילה לפי דיני הנזיקין בעבירות רכוש וביחס להוראות חוק חוזה ביטוח או פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן: **פקודת הביטוח**).

5. תכלית דיני הנזיקין הינה לספק סעד מפני פגיעה באינטרסים מוגנים של ניזוק וזאת תוך תיקון הנזק או פיצוי בגינו. אלו קושרים בין חובת הפיצוי לאשם מצד המזיק, בבחינת חריגה מסטנדרט התנהגות, כשהאשם הוא תנאי הכרחי להטלת החבות על המזיק, וזאת בשעה שמתקיים קשר של סיבתיות בין האשם לקרות הנזק (ע"א 8673/02 פורמן נ' גיל, פ"ד נח(2) 375; דנ"א 5712/01 ברזני נ' בזק, פ"ד נז(6) 385).

הטלת האחריות על המזיק, שאשם בבסיסה וחיובו בפיצוי, מבוססת בין היתר על יסוד ההרתעה, קרי במטרה לגרום לאדם לנקוט משנה זהירות ולהימנע מהתנהגות עוולתית העלולה לפגוע בזולתו (ע' הרמן, **מבוא לדיני נזיקין** (הוצ' המכון למחקרי משפט וכלכלה, תשס"ו-2006) 4).

6. לעומת העקרונות המנחים שביסודה של עילה בנזיקין, התכלית העיקרית של חוק הפיצויים, שעניינו נזקי גוף בלבד, ותכליתו במתן פיצוי לכל מי שנפגע בתאונת דרכים, היא סוציאלית, אשר ככזו יוצאת מנקודת מוצא של אחריות מוחלטת ומלאה של הנוהג, ללא צורך בבדיקת קיומו של אשם או של קשר סיבתי בין האשם לבין התוצאה הנזיקית (ראה רע"א 2853/96 **קרנית נ' דחבור ג'מאל פרח**, פ"ד נג(1) 680, 685). מן הטעם האמור הפיצוי נעשה גם על דרך של פיזור הנזק על כלל הציבור, וזאת ללא כל קשר לקיומו או העדרו של אשם המזיק או קיומו או העדרו של קשר סיבתי בין התנהגות המשתתפים בפיצוי לגרם הנזק (רע"א 9030/99 **צבי גרינברג נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ**, פ"ד נו(6) 926, 932-933).

סעיף 37(3) לחוק הפיצויים מסייג מתן פיצוי לנוהג בתנאים מסויימים, כשהוא מהווה חריג ליסודות עליהם מושתת חוק הפיצויים ומחזיר את התכלית העיקרית כתכלית הרתעתית ועונשית על פני התכלית הסוציאלית של חוק זה. כחריג, יש לפרשו על דרך הצמצום. ויודגש, מאפיינים אלה אינם חלים מכוח עילה בנזיקין.

לכן, כאשר בית המשפט העליון פירש את סעיף 37(3) לחוק הפיצויים, מתוך ראיית כלל ההסדר של החוק – המדגיש את תכלית הפיצוי לנפגע, ללא קשר לשאלת מידת האשם או גורם הנזק לקרות התאונה - עמד בית המשפט העליון על הצורך של הסדר אחיד, עקבי וקוהרנטי, וכן קביעת כללים בהירים, אשר יקלו על פרשנותו של סעיף 37(3) של החוק, וזאת בהיותו כאמור חריג לתורת הנזיקין (ראה **פס"ד גרינברג**, שם, 659-תה).

7. ככלל, מבוססים איפוא דיני הנזיקין על אשם מסויים שדבק במזיק, כשאחת התכליות היא ההרתעה. לעומתם, חוק הפיצויים כחריג לדינים אלו אינו מבוסס על אשם, אלא קובע אחריות מוחלטת לפיצוי הניזוק וזאת בשל התכלית הסוציאלית שבסיס ההסדר. הגם שיש לשאוף להרמוניה פרשנית בין תחומי המשפט השונים ובוודאי שבאותו תחום – אחידות פרשנית זו יש לה מקום כאשר מדובר בתכליות תואמות. בדיונו, אין להתעלם מהתכלית השונה של ההסדרים החוקיים – פקודת הנזיקין וחוק הפיצויים – אשר לאורה יש מקום ליתן משמעות שונה למערכת העובדתית בהתייחס להקשר השונה לאור תכלית ההסדר (ראו להשוואה הנשיא ברק ברע"א 5768/94 **א.ש.י.ר יבוא והפצה נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ**, פ"ד נב(4) 289, 451; וכן השו' אור **בפס"ד גרינברג** בעמ' 660 ה'). כך, בבסיסו של חוק הפיצויים מצוי ההדגש על הנפגע-הניזוק והצורך בפיצוי המהיר וזאת בדרך של

הסדר ביטוחי-סוציאלי כולל; ואילו דיני הנזיקין הכלליים, מבקשים לאתר, כאמור, את המזיק ובחינת אשמו, כתנאי לחיובו בנזק שנגרם לניזוק. באופן זה, יש לדעתי ליתן פרשנות שונה למצב עובדתי של נהיגת נוהג חדש ללא מלווה, בניגוד להוראות פקודת התעבורה כשמדובר בהשלכות המשפטיות הנוגעות לחוק הפיצויים וזאת לעומת ההשלכות הנוגעות לפקודת הנזיקין לעניין נזקי רכוש, וזאת בין היתר כשמדובר, כבמקרה זה לעניין תקפות הרישיון, המותנה בתנאים.

8. מסקנה דומה עולה מקריאת סעיפים 2-3 לפקודת הביטוח. הפקודה מחייבת להוציא פוליסה שאינה מסייגת את חובת המבטחת לכיסוי נזקים שנגרמו עקב תאונת דרכים, כאשר הפוליסה ממוקדת ל"נזקי גוף" ובשימוש ברכב, כהגדרתם של מונחים אלה בחוק הפיצויים.

לעניין זה התערב המחוקק מפורשות שלא רק לעצם חובת הוצאת הפוליסה אלא גם לגבי תוכנה: סעיף 2 לפקודת הביטוח קובע את חובת הפוליסה, וסעיף 3 קובע את הדרישה לגבי הפוליסה, בהתאמה לחוק הפיצויים.

כך קובע סעיף 3א(א)(1), שחובת הביטוח לעניין פוליסת הביטוח מתייחסת לביטוח "מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים התשל"ה - 1975 (להלן – החוק) ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו; לעניין זה, "נזק גוף" ו"שימוש ברכב מנועי" – כמשמעותם בחוק".

9. לעומת זאת, חובת הביטוח לגבי נזקי רכוש, אינה חובה סטטוטורית, אלא כל כולה במישור הוולונטרי. בשונה מהחובה לעניין נזקי גוף בהקשר לחוק הפיצויים, אין חובה סטטוטורית להוציא פוליסה לנזקי רכוש וככל שהיא קיימת, היא קיימת מכוח על-פי עקרונות של דיני החוזים.

בפוליסה כזו לעניין רכוש המצויה במישור חופש החוזים, אין התערבות מיוחדת של המחוקק לעניין תוכנה, אלא לכל היותר לאופן ההתקשרות בין הצדדים, תוך שמירה על המבוטח כמקבל שירות ועל חברות הביטוח כנותנות השירות.

וכך, הגם שחוק חוזה ביטוח, בעיקרו בא להגן על המבוטח, אין הוא צריך להתפרש כמאפשר למבוטח להפר חובות שבחוק המוטלות עליו, ככל שמדובר בעצם רישוי מומחיותו לעסקו בתחום, במיוחד כאשר מדובר בקיומה של הוראה חקוקה, לענייננו – פקודת

התעבורה, המבהירה את כלל תנאי הרישוי. וזאת גם אם שונה הדבר בהקשרו של חוק הפיצויים.

יש לפיכך, לבדוק את תנאי הפוליסה שהוצאה ואת כוונת ההתקשרות, כשהנטל הוא על המבוטח להוכיח כי הוא מצוי בגדר האירוע הביטוחי, ובעיקר קיומו של רישיון בר-תוקף, באופן שהמבוטח מילא אחר כול תנאי הכשרתו לשמש כנהג ולנהוג ללא פיקוח של אחר.

במישור של דיני החוזים:

10. לענייננו, ככלל, וכמפורט בפסק דין ת"א 3116/03 **חדד יוסף נ' סהר ציון חברה לביטוח בע"מ** (מוצג ג' בתיק מוצגי המשיבים) הדרישה בפקודת התעבורה לגבי "נוהג חדש" להיות מלווה בתקופת זמן מוגדרת, שלאחר קבלת הרישיון במלווה, יוצאת מן ההנחה שאין בידי הנוהג החדש כישורים מספיקים לעשות שימוש ברכב באופן עצמאי לחלוטין, אלא שהוא נדרש לתקופת הכשרה נוספת בעזרתו של בוגר מלווה אחר, הגם שאינו מורה לנהיגה.

התנייה כאמור מעצם מהותה מלמדת, שאין בידי אותו נוהג חדש, רישיון לעשות שימוש ברכב כנוהג, בהעדרו של האחר, ואם נהג שלא בהתאם לתנאים אלה, הפר למעשה חובה חקוקה המוטלת עליו (מכוח פקודת התעבורה), ככל שהדבר נוגע להיותו נהג כשיר לנהוג ללא מלווה. ובכך קמה כלפיו עילה בנזיקין.

וידגש, ההתנייה הנדונה בדבר חובת הליווי נרשמת מפורשות על-ידי רשות הרישוי, לרבות ציון תקופת ההתנייה, ברישיון הנהיגה מכוח סעי' 12א(ד) לפקודת התעבורה. יש בכך כדי להדגיש כי אין מדובר בתנאי חוזי או תנאי אחר שהוא חיצוני לרישיון, אלא תנאי אשר מגביל את הרישיון ומשכך יש לראותו כמתנה את יכולת השימוש בו.

אעיר שלטעמי, יתכן שהיה מקום לשקול דחיית מתן רישיון נהיגה רק לאחר תקופת הכשרה, בדומה לתקופת הכשרה הנדרשת בתחומי מקצוע אחרים (ראו להשוואה: סעי' 4 לפקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז-1976; סעי' 2 לתקנות הרוקחים; סעי' 24 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961) כך בהשוואה סיום בחינות הרישוי הן כ"תואר" נדרש לקראת נהיגה, לאחריהן תהא תקופת הכשרה לקראת הרישיון לעסוק בתחום, ולענייננו בנהיגה.

11. העובדה שבידי הנוהג נמסר רישיון נהיגה, מעידה כי אכן עמד במבחנים הנדרשים על פי הפקודה. ואולם, טרם מיצה את תקופת הכשרה המזכה אותו לעסוק במלוא מיומנויות

השימוש ברכב, מבלי להיות מלווה על ידי אחראי אחר, אשר יכול להשגיח עליו ולהדריכו בתקופת אותה הכשרה.

באשר כך, יש לראות בדרישת המלווה בתקופת הראשונה לקבלת רישיון הנהיגה תנאי לתוקפו של הרישיון, קרי תנאי ליכולתו של הנוהג החדש לעשות שימוש ברשיונו – תנאי שהפרתו מאיינת את פוליסת הביטוח לעניין נזקי רכוש. כל זאת, כאמור, בשונה מפיצוי בגין נזקי גוף, המוסדר באופן מפורש בחוק הפיצויים - הסדר החורג מהעקרונות הכלליים של דיני הנזיקין.

12. ומן הכלל אל הפרט :

על פי הוראות הפוליסה כפי שאלו קיימים במקרה הנדון, כוללת הפוליסה ביטוח נזקי גוף – פוליסת חובה וזאת בצד ביטוח וולונטרי בפרקים א-ה לפוליסה (ביטוח רכב, אחריות כלפי צד ג', שבר שמשות, ביטוח מקלט רדיו וכו', ביטוח הגנה משפטית). בין שני חלקי הפוליסה, החלק הוולנטרי וחלק החובה, מפורטים בעמ' 8 לפוליסה "התנאים הכלליים לכל פרקי הפוליסה". סע' 1 לאותם כללים (בעמ' 8) קובע את בני האדם הרשאים לנהוג ברכב :

"בני אדם הרשאים לנהוג ברכב יהיו אחד או יותר מהמפורטים להלן, כפי שפורש במפרט, ובתנאי שהם בעלי רישיון נהיגה בר-תוקף בישראל לנהיגת כלי רכב מסוג הרכב המבוטח, או שהיו בעלי רישיון כאמור בתאריך כלשהו במשך 24 חודשים שקדמו לנהיגה ברכב ולא נפסלו מלקבל או מלהחזיק רישיון כזה על פי הוראות חיקוק, פסק דין, החלטת בית משפט או רשות מוסמכת אחרת"

אמנם, רצוי היה כי יקבעו תנאי תחולה ספציפיים ומפורטים לכל אחד מסוגי הפוליסה וזאת בעיקר בהתחשב בדרישות הסטטוטוריות הספציפיות לגבי החלק הנוגע לביטוח נזקי גוף (ביטוח חובה) כמצוות החוק; ואולם, מאחר שמדובר בתנאים כלליים לכל פרקי הפוליסה – הוולנטרי והחובה – ומשניסוחם כבול לדרישות הסטטוטוריות לעניין חוק הפיצויים, לא מן הנמנע, במצב דברים זה, ליתן פרשנות שונה לכוונת ההתקשרות הנוגעת לחלקי הביטוח הוולנטרי וזאת לעומת חלקי ביטוח החובה.

13. לעניין תחולת התנאים הכלליים ביחס לחלק הוולנטרי בפוליסה, ככל שמדובר בנזקי רכוש, קרי, משלא מדובר בחבות לפי חוק הפיצויים, יש לפרשם תוך התבססות על עקרונות דיני הנזיקין הכלליים הכורכים בשאלת הפיצוי את שאלת התנהגותו של המזיק, כאמור.

יש לראות את נוסח התנאי שבפוליסה טומן בחובו שני תנאים מצטברים: האחד, כי לנוהג ברכב רישיון בר-תוקף; והאחר, כי הרישיון מותאם לנהיגת כלי הרכב מהסוג המבוטח באותה פוליסה.

זאת ועוד, יש לבחון את התנאי הקובע כי הכיסוי הביטוחי ניתן למי שהוא בעל רישיון נהיגה בר-תוקף לנהיגת כלי רכב מסוג הרכב המבוטח, בהתייחס גם להתנהגותו של המזיק.

הסדר כזה המתנה את תחולת הפוליסה וחובת התשלום בקיומו של רישיון תקף, אינו סותרת את עקרונות פקודת הנזיקין, לעניין הימנעות מעוולה ולא את עקרונות דיני החוזיים ועקרונות דיני הביטוח. כאשר ניתן לקרוא לתוך תנאי הפוליסה כוונה לבטח את מי שמילא את ככלל תנאי רישיון הנהיגה.

14. לאור האמור לעיל בדבר התניית השימוש ברישיון הנהיגה של המערער, כנוהג חדש, בהימצאותו של מלווה, הרי שיש לדעתי לראות את המערער שאין חולק כי נהג ללא מלווה בניגוד להוראות הפקודה, לעניין הכיסוי הביטוחי בהקשר לנזקי הרכוש, כמי שנהג ללא רישיון בר-תוקף. כל זאת שעה שהוצאת המקרה מתחולתה של הפוליסה, לאור תכלית דיני הנזיקין ובעיקר היסוד ההרתעתי, הייתה בשל התנהגותו של המערער-המזיק, אשר בחר לנהוג ללא מלווה, למרות דרישות הפקודה, ומשכך, בחר לנהוג ללא רישיון בר-תוקף, וממילא אינו מצוי בגדר הפוליסה.

15. מכול הטעמים לעיל, לדעתי, דין הערער להידחות.

ש' וסדקרוג, שופטת

ס' נשיאה

השופט ר' שפירא:

במחלוקת שנפלה בין חברי דעתי כדעתו של חברי, השופט י. כהן.

סבור אני כי הגם שיש תכליות שונות לחוק הפלת"ד ולפקודת הנזיקין, עדיפה הפרשנות האחידה להשלכות של מצב בו נוהג נהג צעיר ללא נהג מלווה, בניגוד לתנאי הרישיון ולהוראות סעיף 1א12 לפקודת התעבורה. תכליתו של האיסור צריכה לבוא לידי ביטוי במסגרת הפלילית, שם ניתן להביא את ההתנהגות האסורה לידי ביטוי בענישה מתאימה, ואינה צריכה להשפיע על תוקפו של

ההסדר הביטוחי. איני סבור כי יהיה זה נכון ליצור דין שונה להסדרי ביטוח שונים והפרשנות צריכה להיות אחידה, ככל שהדבר נוגע להשלכות האזרחיות של הפרת החובה הקבועה בחוק.

יתכן, ועניין זה לא התברר בין הצדדים ואף לא בפנינו, כי הפרת החובה לנהוג ברכב עם נהג מלווה, תחשב להתרשלות של הנהג הצעיר או של בעל הרכב שאפשר לו לנהוג, באופן שיטיל על הנהג או הבעלים אשם תורם מרבי לתאונה ולתוצאותיה, ככל שהדבר מתייחס לאחריותם לנזקי הרכוש ולחבות בהתאם לפקודת הנזיקין. ואולם לא צריכה להיות לכך השלכה על תוקפה של פוליסת הביטוח.

בהתאם, מצטרף אני לתוצאה אליה הגיעה חברי השופט כהן בפסק דינו.

ר' שפירא שופט

אשר על כל האמור לעיל הוחלט, בדעת רוב, וכנגד דעתה החולקת של סגנית הנשיאה, כב' השופטת ש' וסרקרוג, כדלקמן:

- (א) לדחות ערעורה של המערערת מס' 1 (מרי אבו).
- (ב) לקבל את ערעור המערער מס' 2 (עמרם אבו), ולחייב את המשיבה מס' 1 (אריה חברה לביטוח בע"מ) לשפות את המערער, בגין כל תשלום שהמערער מס' 2 חויב לשלם למשיבה מס' 2 (ציון חברה לביטוח בע"מ) על פי פסק דינו של בית המשפט קמא.
- (ג) אין צו להוצאות בערעור, וכל צד ישא בהוצאותיו.
- (ד) פקדון להבטחת הוצאות הערעור, אם הופקד כזה על ידי המערער, יוחזר למערער באמצעות באת כוחו.

ניתן היום כ' בשבט, תשס"ז (8 בפברואר 2007), בהעדר הצדדים. המזכירות תמציא העתקים מפסק דין זה לב"כ הצדדים.
מותר לפרסום מהיום.

ש' וסרקרוג 54678313-1958/05

ש' וסרקרוג, סגנית נשיאה
[אב"ד]

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

ר' שפירא שופט

י' כהן, שופט